

MODALITĂȚI DE FORMARE A GÂNDIRII INOVATIVE LA STUDENȚI ÎN CADRUL CURSULUI DE „ART-PEDAGOGIE”

**EUGENIA FOCA, asistent universitar,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova**

Abstract: *The "Art-pedagogy" course is considered an innovative direction of high school teaching, which aims to improve the psychological state of students, improve their mental health in order to mobilize the personal potential to master the professional environment and to form consistent holistic perception of the world.*

Keywords: *course, students, innovative thinking, characteristics of innovative thinking, the formation of innovative thinking.*

În volumul total al producției mondiale, industriile inovatoare ocupă un segment din ce în ce mai mare. Sunt multe condiții pentru activarea și succesul tranziției către o cale inovatoare de dezvoltare a industriei și a economiei în ansamblu, dar evidențiem un factor important, care îl reprezintă prezența unui număr mare de specialiști capabili să desfășoare activități creative inovatoare în diverse domenii, precum și consumatori alfabetizați care folosesc fructuos inovațiile nu numai în domeniul lor profesional, dar și în cel personal. Astfel, sarcina de formare profesională a tinerilor spre inovare, în special în domeniul educației, devine astăzi foarte relevantă.

Evidențiem că inovarea este implementarea unui produs/serviciu nou sau semnificativ îmbunătățit sau proces, o nouă metodă de marketing. *Activitățile inovative* au o structură complexă: sunt rezultatul integral al multor procese și trebuie luate în considerare în unitatea tuturor aspectelor. Activitățile inovative au caracter științific, tehnologic, organizațional, financiar și sunt orientate să conducă la implementarea inovațiilor.

Scopul principal al activității inovative este căutarea și punerea în aplicare a oricăror inovații pentru îmbunătățirea calității produselor, serviciilor, precum și pentru îmbunătățirea organizării și desfășurării proceselor. Nucleul activității inovative o constituie *gândirea*

inovativă, „servind” toate etapele de dezvoltare și implementare a inovațiilor și asigurând calitatea și aplicarea practică a acestora. O astfel de gândire apare rareori de la sine, în mod spontan. De obicei, durează mult timp pentru ca să fie direcționată într-un proces de gândire favorabil, prin urmare, pregătirea tinerilor pentru activități inovatoare, formarea gândirii corespunzătoare acestora ar trebui realizată cât mai devreme [1, 3].

Ipotezele de gândire inovativă sunt susținute de știința modernă care demonstrează neuroplasticitatea creierului, care se schimbă chiar și în anii de adult. Cu practica și provocările cu care se confruntă, oamenii sunt capabili să creeze noi conexiuni cerebrale și schimbări pozitive în creier.

În procesul gândirii inovative se caută o soluție nouă, o interpretare originală a unor lucruri cunoscute, prin combinarea ingenioasă a elementelor, se descoperă noi relații între obiecte și fenomene, dar cu totul neobișnuite. Rezultatul gândirii de acest fel, gândirii inovaționale, sporește simțitor productivitatea, îmbunătățește procesul de predare – învățare – evaluare.

În mod implicit, *gândirea inovativă* înseamnă capacitatea individului de a desfășura activități inovatoare. Dar această capacitate include nu numai operațiile mentale, ci și calități personale, precum *inițiativă, gândire critică, tendința de reflecție, motivația pentru inovare* etc.

Gândirea inovativă (GI) are următoarele caracteristici: este creativă; științifică și teoretică; pozitivă din punct de vedere social; constructivă; pragmatică.

1. *GI este un proces creativ*, adică merge dincolo de cadrul de algoritmi, șabloane, modele disponibile. Pentru inventator, scopul este de a rezolva o problemă practică, care poate fi implementată în mod obiectiv printr-un număr limitat de opțiuni. Unu și același rezultat poate fi obținut de diferiți oameni independent unul de celălalt, în timp ce, desigur, nu se poate spune că doar cei care au găsit o soluție mai devreme vor fi creativi.

2. *GI este științifico-teoretică*. Gândirea științifică se desfășoară conform principiilor după care ghidează astăzi oamenii de știință în abordarea asupra cercetării și a rezultatelor acestora.

Fără generalizare, fără a construi modele teoretice care să aibă o bază obiectivă, a căror adecvare la fenomenele studiate, iar procesele au fost testate în mod repetat, este imposibil să se creeze un produs inovator care este solicitat la nivelul modern de dezvoltare a științei și tehnologiei.

3. *GI este de natură social pozitivă*, deoarece este întotdeauna îndreptată spre creație, motivația sa este determinată de ideea umanismului, iar problemele în curs de rezolvare au semnificație socială: inovațiile cresc productivitatea muncii, facilitează condițiile de muncă, permit îmbunătățirea vieții etc.

4. *GI are un caracter constructiv* - capacitatea de a stabili sarcini în mod realist, de a alege adecvat metode și mijloace, de a planifica succesiunea acțiunilor.

5. *GI este pragmatică*. Pragmatismul este strâns legat de caracterul constructiv al gândirii inovatoare. Un inovator diferă de omul de știință prin aceea că nu se limitează doar la descoperire și la justificarea teoretică, el este, de asemenea, angajat în implementarea invenției, obținând rezultate practice. În același timp, el trebuie să îmbine calitățile personale inerente nu numai unui om de știință, ci și unui organizator, manager, antreprenor [5, pp. 24-26].

Gândirea inovatoare este creativă, științific-teoretică, pozitivă din punct de vedere social, constructivă, pragmatică, fiind direcționată spre asigurarea inovației și desfășurată la nivel cognitiv și instrumental. Precizăm că în prezent, una dintre tehnologiile pedagogice inovatoare în stadiu de dezvoltare este *art-pedagogia*. Este o ramură a științelor pedagogice care studiază legitățile dezvoltării și instruirii/educației prin mijloace specifice artei.

Să luăm în considerare mai detaliat formarea gândirii inovatoare la studenți în cadrul cursului de „Art-pedagogie”. În raport cu dimensiunile teoretice parcurgerea cursului vizează familiarizarea studenților cu problemele fundamentale ale aplicării artei în vederea formării culturii artistice, problemei integrării și adaptării sociale, dar și dezvoltării creativității, imaginației și vizualizării creative. Din perspectiva practică, acest curs vizează competențe de aplicare ale tehnicilor art-pedagogice și de intervenție prin artă în diverse situații educaționale.

Pe de o parte, sunt multe metode și instrumente pentru dezvoltarea creativității și imaginației la studenți. Pe de altă parte, cei mai mulți studenți nu folosesc logica în procesul creativ care să le permită verificarea validității fie a unei idei paradoxale, fie a unei idei generate, nu își pot controla imaginația atunci când rezolvă o problemă etc.

Una din modalitățile de formare a gândirii inovative la studenți în cadrul cursului de „Art-pedagogie” este reîncadrarea - de a vedea situația diferit și a găsi căi alternative către o soluție. Aceasta permite depășirea obstacolelor din procesul de inovare, ca și întrebând “dacă” și “ce zici dacă” să reinventați și să creați mai multe posibilități. Studenții învață că putem întotdeauna să ne oprim, să evaluăm poziția și percepția actuală a situației și să se forțeze să o privească diferit, dintr-un alt punct de vedere. Exemplificăm câteva din exercițiile de dezvoltare a reîncadrării :

- Faceți o listă de 6 lucruri care au sfârșit mult mai diferit, dar mai bine decât v-ați așteptat.
- Scrieți 4 finaluri alternative pentru un film sau o carte pe care ați văzut-o / ați citit recent. Decideți care dintre ele vă place cel mai mult.
- Gândiți-vă la cea mai utilizată tehnologie din viața dvs. (de exemplu, mașină, electricitate, telefon). Imaginați-vă cum ați rezolva provocările cu care vă veți confrunta dacă le veți pierde pe fiecare dintre aceste tehnologii.
- Priviți pantofii / ghetele / sandalele / cizmele și imaginați-vă povestea lor.
- Realizați un mic dialog imaginativ având ca protagoni elemente diferite sau nu, cum ar fi: doi iepuri; cocoșul și găina; pantoful drept cu cel stâng; broasca și cheia; ușa și peretele; guma și creionul; semaforul și trecerea de pietoni; ploaia și vântul; tunetul și fulgerul.
- Imaginați-vă că aveți o „fabrică de făcut vânt”. Cui l-ați vinde, cât ați cere pe el, cum l-ați ambala și unde l-ați depozita?
- „Înmulțiți” literele alfabetului (mici, mari, de mână, de tipar) adăugându-le părți care să le transforme în noi imagini. [4, pp.183].

Pentru a menține motivați studenții să lucreze spre mentalitatea și obiectivele inovatoare, în cadrul cursului sunt propuse povestiri/povești motivaționale care să precizeze că aceste capacități nu sunt puse în piatră și că le pot dezvolta prin efort, strategii adecvate și angajament. Studenții analizează articole, cărți sau filme care descriu oameni care, în ciuda faptului că nu au apreciat abilitățile din zona respectivă, nu au renunțat și au obținut rezultate extraordinare. În acest context, „ingredientele” de bază în aceste povești sunt: optimismul; gândirea pozitivă; rezolvarea de probleme; stima de sine ridicată; creșterea

încrederii de sine. De exemplu, Walt Disney – a cărei primă companie de animație a dat faliment, iar următorul său angajator l-a concediat pentru lipsa imaginației. Un simbol actual al inovativității și creativității sau Albert Einstein – considerat handicapat mental ca și copil. Simbolul comun al geniului și câștigătorul premiului Nobel, nu a vorbit până la vârsta de patru ani și nu a putut citi până la vârsta de șapte ani.

De final, gândirea inovativă în educație este o condiție firească și necesară pentru dezvoltarea acesteia în conformitate cu nevoile în continuă schimbare ale societății. Contribuind, pe de o parte, la păstrarea valorilor tradiționale, pe de altă parte, inovațiile elimină tot ce este învechit și uzat, contribuind la fundamentarea transformărilor sociale.

Referințe bibliografice:

1. DELIJA V. P. Innovacionnoe myshlenie v XXI veke. [The innovation thinking in XXI centure]. Moscow: Depo. 2011. 232 p. (In Russian) ISBN 978-5-904147-12-9.
2. FOCA, Eugenia. Startupul ca vector de dezvoltare inovativă în educație. In: *Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor*. Volumul I, 9 octombrie 2020, Bălți. Bălți: Universitatea de Stat „Alecu Russol din Bălți, 2020, pp. 61-63. ISBN 978-9975-50-255-9 [online] [citat 20.10.2021] Disponibil: http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/4979/1/Foca_Mat_conf_%20Vol.1.pdf
3. Inovație în educație. Revista națională de profil psihopedagogic pentru cadre didactice [online] [citat 20.10.2021] Disponibil: <https://revistaeducatie.ro/wp-content/uploads/simple-file-list/INOVATIE-IN-EDUCATIE-NR.5-MARTIE-2020.pdf>
4. PAȘCA M.D., BANGA E. *Terapii ocupaționale și arte combinate- repere creative*. Târgu-Mureș: University Press, 2016. 235 p. ISBN 978-973-169-453-5 [online] [citat 20.10.2021] Disponibil: <http://bjmures.ro/bd/P/001/28/P00128.pdf>
5. USOLTSEV A. P., SHAMALO V. B. The concept of innovation thinking. *Pedagogicheskoe obrazovanie v Rossii*. [Pedagogical Education in Russia]. 2014. № 4. P. 17–30. (In Russian) [online] [citat 20.10.2021] Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-innovatsionnogo-myshleniya-shkolnikov-v-uchebnom-protsesse>
6. МАКОВЕЦ Л. А. Артпедагогика как инновационная технология в образовательном пространстве // БГЖ. 2018. №3 (24). URL: [online] [citat 20.10.2021] Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/artpedagogika-kak-innovatsionnaya-tehnologiya-v-obrazovatelnom-prostranstve>
7. ШАБАНОВА О. П., ШАБАНОВА М. Н. Арт-терапия как инновационная педагогическая компетенция обучающихся творческой направленности // Ученые записки. Электронный научный журнал Курского государственного университета. 2021. №1 (57). [online] [citat 20.10.2021] Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/n/art-terapiya-kak-innovatsionnaya-pedagogicheskaya-kompetentsiya-obuchayuschih-sya-tvorcheskoy-napravlenosti>